

بررسی رابطه بین شادی و احساس امنیت (ابعاد آن) در افراد

(مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز)

محمدباقرعلیزاده اقدم*

محمد عباس زاده**

اصحاب حبیب زاده***

سارا عبادی یالقوزآغاجی****

تاریخ دریافت: ۹۱/۸/۱۵

تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۱/۱۶

چکیده

احساس شادی به عنوان یک پدیده روانشناختی و اجتماعی، تحت تأثیر تجربه‌های مستقیم و غیرمستقیم افراد از شرایط متفاوت اجتماعی است که انسان‌ها برای دستیابی به زندگی سالم و تداوم روابط اجتماعی نیازمند آن

* دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه تبریز

aghdam1351@yahoo.com

** دانشیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه تبریز

ertabat1388@yahoo.com

*** استادیار علوم ارتباطات اجتماعی دانشگاه نیروی انتظامی

**** کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه تبریز

هستند. در این مطالعه شادی در رابطه با احساس امنیت مدنظر است، که با فراهم شدن بسترهای احساس امنیت در جامعه، زمینه جهت سرعت بخشیدن به سلامت اجتماعی و پایداری بهداشت روانی و جامعه شاد فراهم خواهد بود. روش تحقیق حاضر پیمایشی و از نوع همبستگی است. نمونه‌ی آماری تحقیق حاضر ۳۸۱ نفر از دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز بودند که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب انتخاب شدند. داده‌ها به کمک پرسشنامه محقق ساخته جمع‌آوری شده و با استفاده از روش‌های آماری آزمون t ، همبستگی و رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد که بعد امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت عاطفی رابطه معنی‌داری با شادی دانشجویان داشته است.

واژه‌های کلیدی: شادی، احساس امنیت، امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت عاطفی، امنیت شغلی.

بیان مسئله

بشر در طول تاریخ پر فراز و نشیب خود همواره در جستجوی پاسخ به این سوال بوده است که چگونه می‌تواند بهتر زندگی کند، چه چیزی بیشتر اسباب آسایش و رضایت خاطرش را فراهم می‌سازد و با چه ساز و کارهایی می‌تواند لذت بیشتری از زندگی در این دنیا کسب نماید.

شادمانی به عنوان یکی از احساسات ریشه‌ای مثبت، نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین سلامت فرد و جامعه دارد. شادمانی همواره با خرسندی، خوش بینی و امید و اعتماد همراه است و از این رو می‌تواند به عنوان یک کاتالیزور، نقش تسریع‌کننده‌ای در فرایند توسعه جامعه داشته باشد. اینگلهارت در این زمینه اظهار می‌دارد که سطح پایین رضایت از زندگی و احساس خوشبختی، به گرایش‌های منفی نسبت به کل جامعه منجر و دوره-های طولانی برآورده نشدن آرزوها و انتظارات، موجب ظهور نگرش‌های بدبینانه‌ای می‌شود که این بدبینی از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود (چلبی، ۱۳۸۷: ۳۴).

شادی فعالیت فرد را بر می‌انگیزد، بر آگاهی او می‌افزاید، خلاقیت وی را تقویت می‌کند و روابط اجتماعی وی را تسهیل می‌نماید، شادی همچنین مشارکت سیاسی را رونق می‌بخشد و موجب حفظ سلامتی و طول عمر افراد می‌شود (وینهوون، ۱۹۹۳). شادی و آرامش روحی زمینه‌های باروری خرد و اندیشه را بوجود می‌آورد (مظفر، ۱۳۷۹). افراد شاد دارای عزت نفس بالا، روابط دوستانه محکم و اعتقادات مذهبی معنادار هستند (مایرز، ۱۹۹۶). تحقیقات نشان می‌دهد که شادی صرف نظر از چگونگی کسب آن می‌تواند سلامتی جسمانی را بهبود بخشد. افرادی که شاد هستند احساس امنیت بیشتری می‌کنند، آسانتر تصمیم می‌گیرند، دارای روحیه‌ی مشارکتی بیشتری هستند و نسبت به کسانی که با آنها زندگی می‌کنند، بیشتر احساس رضایت دارند (مایرز، ۲۰۰۲) (طاهر نشاط دوست و دیگری، ۱۳۸۸: ۱۰۷).

از سوی دیگر وجود احساس امنیت به آرامش و رضایت خاطر منجر می‌شود و عدم امنیت با حالات هیجانی نامطبوع همراه است و با بروز اختلال همراه خواهد شد که باعث می‌شود مقداری از توان زیست شناختی و روان شناختی فرد صرف مبارزه با آن شود. وجود ناامنی هیجان نامطلوبی است که در ردیف فشارهای روانی آسیب زنده قرار می‌گیرد و فرد را از زندگی شاد و سالم دور می‌کند. نداشتن ترس و بیم در زندگی و وجود امنیت جانی و مالی برای بشر از چنان جایگاهی برخوردار است که بدون آن هیچ فعالیتی ممکن نخواهد بود. همچنان که مازلو وقتی می‌خواهد نیازهای انسان را در یک هرم بیان کند نیاز به امنیت را بعد از نیازهای فیزیولوژیک می‌آورد و به عنوان دومین نیاز بیان می‌کند. بطور کلی می‌توان با این جمله این نظریه را بیان کرد که بعد از آن که انسان غذا به دست آورد و سیر شد (گرسنه نماند) دنبال نیازهای دیگر خود خواهد رفت. که اولین نیازی که هنگامی که گرسنه نیست سراغ آن را خواهد گرفت نیاز به امنیت است. احساس ناامنی و ترس از ناامنی می‌تواند عوارض و ضایعات روانشناختی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و حتی سیاسی برجا گذارد و تأثیرات روانشناختی گسترده- ای، شامل اضطراب، بی‌اعتمادی، احساس بیگانگی، انزوا و عدم خرسندی و رضایت از

زندگی در افراد ایجاد کند. کلمنت و کلیمن (۱۹۷۷) معتقدند که ترس از ناامنی در رفتارهای ضد اجتماعی و انزوا گرایانه متبلور شده و صفات نیک انسانی، مانند اعتماد متقابل، اجتماعی بودن، آماده کمک به دیگران بودن، احساس تعلق به یک محله و اجتماع و رضایت از این تعلق را زایل می‌سازد.

طی سال‌های گذشته نظرسنجی‌های متعددی از افراد جامعه به عمل آمده و از آنان درباره محیط پیرامون و جامعه و مسائل آن پرسش‌هایی شده است. تقریباً بیشتر پاسخ‌ها حاکی از روح بدبینی و یأس نسبت به امور است و این روند بدبینی رو به افزایش است. این آمار برای یک جامعه و مسئولین آن می‌تواند هشدار دهنده باشد و حاکی از سردی، بی‌انگیزگی، بی‌اعتمادی، منفی‌بافی، گریز از جامعه و بسیاری از اموری است که می‌تواند یک ملتی را از نشاط و تلاش بازدارد و مسیر رشد و توسعه کشور را بسته یا کند سازد (معیدفر، ۱۳۷۹: ۱۶۱).

پیامد خطرناک دیگر فقدان نشاط در جامعه اعتیاد به مواد مخدر و انواع و اقسام جرایم و نابهنجاری‌های اجتماعی و گسترش خشونت در روابط اجتماعی است. گروه عظیم مبتلایان به مواد مخدر شاهدهی بر روند رو به افزایش انزوای اجتماعی است. همچنین گسترش نابهنجاری‌ها، قتل‌ها و خشونت‌ها نیز گسترش سردی و انجماد در روابط اجتماعی را نوید می‌دهد (معیدفر، ۱۳۸۵: ۲۳۵)، که این امر به شدت احساس امنیت در افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

نیروی انتظامی دو پیمایش ملی برای شناسایی میزان امنیت اجتماعی در سراسر استان‌های کشور انجام داده است. نتایج آخرین پیمایش صورت گرفته در سال ۱۳۸۵ نشان می‌دهد که از نظر ۸۳۷۲ نفر از شهروندان ایرانی، میزان ناامنی تقریباً بالا (۹۳/۱) از ۱۳۵ و میانگین احساس ناامنی متوسط به بالا (۵۶/۹ از ۹۰) است (ربانی و هم‌متی، ۱۳۸۷: ۶۰).

وجود شادی و استقرار پایه‌های آن به امنیت اجتماعی پایدار منجر می‌شود و ایجاد امنیت در عرصه‌های گوناگون نیز زمینه‌ای مناسب و بستری هموار برای جامعه‌ی شاد است.

افزایش شادی فردی و اجتماعی یکی از اهداف و اولویت‌های بسیاری از سازمان‌ها و مؤسسات است. در سطح کلان، مسئولین و مدیران ارشد کشورهای گوناگون همواره سعی دارند در قوانین و روش‌های اجرایی اداره کشورشان به گونه‌ای عمل شود که بطور مستمر شادی مردم افزایش یابد. برنامه‌ریزی جهت افزایش میزان شادی، نیاز به شناخت میزان شادی و عوامل مرتبط با آن دارد. بررسی عوامل موثر بر شادی در مورد دانشجویان که قشر آینده‌ساز جامعه‌اند، اهمیتی دوچندان می‌یابد. نتایج تحقیقات نشان داده که وجود شادی و نشاط در دانشجویان در کیفیت تحصیلی آن‌ها تاثیرگذار بوده و توجه به شادی در بین دانشجویان هم در شکوفایی استعدادها و آن‌ها و هم در کیفیت تحصیلی آن‌ها نقش تعیین‌کننده‌ای دارد. از طرفی دیگر افسردگی و یاس و ناامیدی از شاخصه‌هایی هست که امروزه در دانشگاه‌ها بیشتر مشاهده می‌شود. در این راستا پرسش اصلی پژوهش حاضر به شرح زیر است:

میزان شادی و احساس امنیت دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز چقدر است؟ و آیا ارتباطی بین شادی و احساس امنیت وجود دارد؟

ادبیات تحقیق

براساس نظریه سلسله مراتب نیازهای مازلو نیازهای انسانی به ۵ دسته به شرح زیر تقسیم می‌شوند:

۱. نیازهای فیزیولوژیک یا جسمانی
۲. نیاز به امنیت و اطمینان
۳. نیازهای اجتماعی یا تعلق به دیگران

۴. نیازهای من یا صیانت ذات، نیاز به احترام

۵. نیازهای خودیابی و تحقق خویشتن

مازلو در نظریه سلسله مراتب نیازها، مفهوم رضایت و خرسندی را مترادف با ارضای نیاز، تأمین نیاز و رفع نیاز می‌داند. ارضای نیاز شامل حالاتی مانند نیرومندی، چالاکي، لذت و پاداش است. پس از ارضای یک سطح از نیازها، نیازهای سایر سطوح، اهمیت پیدا می‌کنند و آنها خواهند بود که بر رفتار شخص تسلط خواهند یافت تا به پایین‌ترین سلسله مراتب برسیم.

گیدنز معتقد است که مدرنیته احتمال خطر را در بعضی حوزه‌ها کاهش داده است اما در عین حال خطرات و ناامنی‌های دیگری را جایگزین ساخته است. از جمله عوامل تهدیدکننده شادی و نشاط از نظر گیدنز عبارتند از تهدیدهای خشونت‌آمیز ناشی از صنعتی شدن جنگ، متزلزل شدن ریشه‌های اعتماد به نظام‌های انتزاعی و احساس ناامنی و اضطراب وجودی. همچنین از جمله عوامل تأمین‌کننده شادی و نشاط را از نظر گیدنز می‌توان به اعتماد همراه با احتیاط نسبت به نظام‌های انتزاعی، اعتماد و وانهی امور زندگی به دست نظام‌های تخصصی و دگرذیسی صمیمیت و شکل‌گیری رابطه ناب نام برد (چلبی و موسوی، ۱۳۸۷: ۳۸).

به نظر پارسونز نظام الگومندی از روابط اجتماعی میان کنشگران و الگوهای مناسبات اجتماعی را باید به منزله الگوهای هنجاری (نهادهای اجتماعی) تلقی کرد. نهادهای اجتماعی، چارچوب یک جامعه را تشکیل می‌دهند. این قبیل نهادهای اجتماعی، ساختارهای کلانی است چون ازدواج، مناسبات خویشاوندی، مالکیت، مبادلات کالایی، دیوانسالاری، تخصص، حاکمیت - حکومت انتخابی - توحید، فرق مذهبی و آموزش اختیاری و نهادهای فردی هستند که حیات موقت دارند. بنابراین ساخت اجتماعی به لحاظ مفهومی واقعی است که عناصرش را انتظاراتی الگومند و فرهنگی تشکیل می‌دهد که نهاد اجتماعی نامیده می‌شود. نهادهای اجتماعی، الگوهای

هنجاری هستند که در یک جامعه معین شیوه‌های مطلوب یا مورد انتظار کنش یا روابط اجتماعی را مشخص می‌کنند (لوپز و اسکات، ۱۳۸۵: ۴۳-۶۱).

نظام اجتماعی نیز از دید پارسونز، ساخت‌هایی خاص از کنش اجتماعی است که به منزله فرایندهای کنش متقابل در نظر گرفته می‌شود. فرایندهایی که در آن‌ها اگر چه پارسونز به نظم در کنش اجتماعی اشاره دارد، ولی به آن معنا نیست که وی غافل از بی‌نظمی و عدم انسجام در اجزای نظام است.

بدین وصف چهار بعد نظم، ابعاد بی‌نظمی نیز هستند (کرایپ، ۱۳۷۸).

پارسونز هم به نظم در نظام اجتماعی توجه دارد و هم به نظم در چارچوب رابطه کنش اجتماعی. وی همچنین به نظام فرهنگی (ارزش‌ها و هنجارها) و به نظام اقتصادی (حیات مادی) توجه می‌کند. به نظر می‌رسد پارسونز به نظام بیشتر از رابطه و به ارزش‌ها، بیشتر از حیات مادی توجه داشته است (کرایپ، ۱۳۷۸: ۷۲-۷۴).

هر نظامی از جمله نظام کنش، دارای سه شرط ساخت، کارکرد و فرایند است. الگوهای هنجاری و در سطح انتزاعی‌تر متغیرهای ساختی (الگویی) از مؤلفه‌های نسبتاً پایدار نظام کنش هستند و برای این‌که نظام کنش دوام بیاورد، برخی نیازهای اولیه نظام باید برآورده شود و این بعد کارکردی نظام کنش است. بنا بر طبیعت نظام کنش، فرایند تغییرات و فعالیت‌ها نمی‌تواند تصادفی باشد و باید طبق قواعدی صورت گیرد (لوپز، ۱۳۸۵: ۶۲-۶۱).

کارکردهای یک نظام زنده با مجموعه فعالیت‌هایی متناظر است که نیازهای نظام را به عنوان نظام برآورده می‌کنند. دوام هر نظام منوط به آن است که بتواند فعالیت‌های لازم را سازمان دهد و به راه اندازد. پارسونز اعتقاد دارد که روابط بین نظام‌ها پیچیده بوده و در عین حال دارای مرزهایی هستند که آنها را از یکدیگر متمایز و مستقل می‌کند. استقلال نظام‌ها، در عین وابستگی آنها به یکدیگر است و همدیگر را به طور متقابل تکمیل می‌کنند (روشه، ۱۳۷۶: ۸۴-۷۳).

در تحلیل کارکردی نظام کنش، تمایز بین هدف و وسیله را توسط مفاهیم متناظر کارکرد مصرفی که برای نیل به هدف‌های نظام است و کارکرد ابزاری که برای جستجو و استفاده از وسایل است، توضیح می‌دهد.

بنابراین هر نظام چهار ضرورت کارکردی مستقل از یکدیگر دارد که باید به میزان کافی پاسخ گیرد تا تعادل و تداوم هستی جامعه حفظ شود:

۱. اولین ضرورت کارکردی، حفاظت و نگهداری اتحاد در پیوستگی نظام ارزشی و نهادینه شده ارزش‌های آن است. فرایند نگهداری، ثبات و استواری نظام در مقابل فشارها برای تغییر نظام ارزشی است، فشارهایی که از دو منبع اولیه سرچشمه می‌گیرند. مقاوم سازی در مقابل این دسته از منابع بالقوه تغییر، مدیریت تنش نامیده می‌شود (پارسونز، ۱۹۸۴: ۱۷-۱۵).

۲. دومین ضرورت کارکردی، حفظ انسجام و قاعده یکپارچه‌سازی یا ادغام سیستمی در روابط بین اجزای نظام است.

نظام اجتماعی با کارکرد انسجام (ادغام)، همبستگی و وفاداری به اصول و پیمان‌ها به وجود می‌آورد و حدود آزادی عمل را تعیین می‌کند (روشه، ۱۳۷۶: ۸۲).

بنا به عقیده پارسونز، کار نظام اجتماعی ایجاد ارتباطات و هماهنگی‌های لازم، تقویت همبستگی و صمیمیت در میان اعضا، جلوگیری از اختلاف و کجروی در نظام فرعی و در نهایت یگانه و هماهنگ کردن اجزای نظام کنش است (روشه، ۱۳۷۶: ۹۷).

۳. سومین ضرورت کارکردی نظام کنش، دستیابی به هدف‌هاست و به مجموعه کنش‌هایی می‌پردازد که می‌خواهند هدف‌های نظام را تعیین کنند و برای رسیدن به این هدف‌ها و دریافت پاداش مطلوب، منابع و انرژی لازم را بسیج کرده و اداره می‌کنند (روشه، ۱۳۷۶: ۷۶).

این کارکرد در نظام کنش به خرده نظام شخصیتی باز می‌گردد. نظام شخصیتی، الگوهای نظام فرهنگی را از طریق نظام اجتماعی دریافت می‌کند و توسط این نظام، الگوهای فرهنگی در نظام شخصیتی یگانه می‌شود. نظام شخصیتی به عنوان نظام

هدف‌جو و تصمیم‌گیر دارای کارکرد حل مشکل دستیابی به هدف و نیازهای فردی و جمعی است (ترنر، ۱۳۷۳: ۶۱).

چنانچه واحدهای انگیزشی شخصیت یا حالات نیاز (تمایلات نیازی) اشخاص یا جمع‌ها در قالب کنش اجزا، حمایت‌کننده یا تقویت‌کننده یکدیگر باشند، در عملکرد نظام تمرینش و مفید خواهند بود و گاهی ممکن است کارکرد آنها بازدارنده یکدیگر بوده و تضاد ایجاد نماید (پارسونز، ۱۹۸۴: ۱۸).

۴. چهارمین ضرورت کارکردی نظام کنش، انطباق‌پذیری است. کارکرد انطباق به مجموعه اجزای کنشی که روابط میان نظام کنش و محیط بیرونی‌اش را تأمین می‌کند، گفته می‌شود. پس پارسونز با مطالعه خرده نظام‌های کنش (فرهنگی، اجتماعی، شخصیتی و زیستی) پیش نیازهای مربوط را در سه محور اصلی زیر خلاصه می‌کند (کرایپ، ۱۳۷۸: ۵۸-۵۹):

الف) هر نظامی باید با محیط خود انطباق پیدا کند (از طریق نهادهای اقتصادی و حمایتی).

ب) هر نظامی باید وسایلی برای بسیج منابع خود داشته باشد تا بتواند به هدف‌های خود دست یابد و ایجاد رضایت کند (از طریق نهادهای سیاسی).

ج) هر نظام باید هماهنگی درونی اجزای خود را حفظ کند و شیوه‌های برخورد با انحراف را به وجود آورد. به عبارتی، خود را منسجم و یکپارچه نگاه دارد.

اختلال در کارکردها (ناامنی اجتماعی)

اختلال در هر کارکردی، نوعی ناامنی اجتماعی ایجاد می‌کند:

- نهاد اقتصاد نشان‌دهنده مهیا بودن جامعه برای سازگار شدن با محیط است. اختلال در فعالیت نهادها و کارکردهای اقتصادی، فرایند انطباق‌پذیری را با مشکل مواجه می‌کند (ناامنی اقتصادی و حمایتی).

- نهاد سیاست نشان‌دهنده مهیا بودن قدرت و اقتدار در بسیج منابع و وجود قوانین مدون و مشروعیت نظام حکومتی است. با اختلال در فعالیت نهاد سیاسی و کارکردهای سیاسی، فرصت‌های دستیابی به منابع و منافع نابرابر شده و توزیع منزلت‌های اجتماعی، تعارض و تضاد ایجاد می‌کند (نامانی سیاسی).

- نهاد قانون نشان‌دهنده معیاربندی روابط مهم اجتماعی، میزان انتظارات، تصمیم‌گیری‌های عادلانه، تعیین وظایف و بیان حقوق شهروندی است. همچنین وجود نهاد قانون بر وظایف افراد نسبت به یکدیگر تأکید می‌کند. با اختلال در نهاد قانون، تضادهای هنجاری و هنجارهای ضعیف، یکپارچگی اجتماع را به مخاطره می‌اندازد (نامانی هنجاری و قانونی).

- نهاد فرهنگ نشان‌دهنده حراست، تنظیم حقیقت اساسی است. نهاد فرهنگ بر اساس اصل عالی اخلاقی یا ارزش‌های آسمانی، بیاناتی را به عنوان ارزش فرهنگی تبدیل به رفتار می‌کند. با اختلال در این کارکرد، اجتماع قادر نیست مشروعیت لازم اخلاقی را عرضه نماید (نامانی فرهنگی) (روشه، ۱۳۷۶: ۱۰۴-۱۰۳).

چارچوب نظری پژوهش

در نظریه کارکردگرایی ساختاری دو وجه از اهمیت خاصی برخوردار هستند، یکی ساخت و دیگری کارکرد. برای آن‌که یک نظام اجتماعی بتواند به حیات خود ادامه دهد، لازم است از ساختاری بهره گیرد که توان برآوردن چهار کارکرد ضروری را داشته باشد. ساختار نظام اجتماعی از آن جهت مورد ملاحظه قرار می‌گیرد که با تحلیل کارکرد آن بتوان چگونگی برآورده شدن نیازهای اجتماعی آن را تبیین نمود. در این روند، جامعه نیز با استفاده از ساختارهای نهادمند پاسخگوی چهار کارکرد ضروری است. هرچه تفکیک حوزه کارکردی نهادها مشخص‌تر و مرز فعالیت آنان تعریف شده‌تر باشد، احتمال برآورده شدن نیازها بیشتر خواهد بود. به زعم ما زلو برآورده شدن نیازها مترادف

با مفهوم رضایت و خرسندی است، بنابراین هر کدام از چهار نظام اصلی جامعه بتواند پاسخگوی موثر نیازهای فرد و جامعه باشد، در این صورت هر کدام می‌توانند موجبات نوعی احساس مثبت که هر کدام زمینه‌ساز شادی و نشاط افراد است را فراهم نمایند. کارکرد درست نهاد اقتصاد به امنیت شغلی افراد می‌انجامد. در صورتی که نهاد قانون به درستی در حیطه خود ظاهر شود، به افراد احساس امنیت جانی و مالی می‌دهد. همچنین کارکرد قدرتمند نهاد فرهنگ در جامعه موجب احساس امنیت عاطفی در افراد می‌شود. از منظر دیگر، جامعه به مثابه یک ارگانسیم، زمانی می‌تواند شادی و خرسندی را در کنشگران ایجاد کند که امنیت را تحقق بخشد و واحدهای آن همگی در روند خدمتگذاری به کلیتی که بقای جامعه را تداوم بخشد، انجام وظیفه نمایند و این خدمتگذاری در قالب وظایف کارکردی تداوم و استمرار یابد. خطر و ناامنی معلول شرایطی است که اختلال در ایفای کارکرد خرده سیستم‌های جامعه به وجود آمده باشد.

سوابق تجربی

چلبی و موسوی (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر شادمانی در سطوح خرد و کلان با استفاده از ۳۸۶ نفر از شهرهای تهران، یزد، اردکان و میبد عنوان کردند که سطح شادمانی در جامعه ایران پایین است و بیش از نیمی از افراد شادمانی شان کمتر از حد متوسط است. همچنین در این تحقیق مشخص شد احساس ناامنی با شادی رابطه معکوس و معنی‌داری دارد.

در موج دوم پیمایش ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان که در ۲۸ استان کشور در سال ۱۳۸۲ اجرا شد دو سوال در خصوص امنیت جانی و مالی مطرح شد. در خصوص این سوال که فکر می‌کنید در شرایط فعلی مال و اموال مردم در جامعه ما تا چه اندازه در امان است پاسخ‌ها عبارت بود از ۲۸/۸ درصد زیاد، ۳۷ درصد تا حدودی و ۳۴/۲ درصد

کم. در مورد امنیت جانی نیز توزیع پاسخ‌ها به صورت ۳۷/۹ درصد زیاد، ۳۳/۸ درصد تا حدودی و ۲۸/۲ درصد کم بود.

هزارجریبی و صفری شالی (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان بررسی رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن نتیجه گرفتند که متغیر احساس امنیت دارای تأثیر بالایی روی رضایت اجتماعی و خشنودی افراد می‌باشد.

پژوهشی تحت عنوان بررسی مقایسه‌ای احساس امنیت در تهران بزرگ، یزد و کل کشور انجام گرفته است. در این تحقیق مؤلفه‌های احساس امنیت اقتصاد فردی، اقتصاد عمومی، امنیت جانی، امنیت ناموسی و امنیت اجتماعی در نظر گرفته شده است. اطلاعات حاصله نشان داد که ۲۳ درصد شهروندان نگران امنیت جانی خود هستند، ۳۴ درصد در بعد اقتصاد فردی احساس ناامنی می‌کنند، ۳۰ درصد در مورد امنیت ناموسی احساس ناامنی می‌کنند، ۵۷ درصد در بعد اقتصاد عمومی احساس ناامنی می‌کنند و ۷۸ درصد نگران افزایش ناامنی در اجتماع هستند. نتایج تحقیق نشان داده است که میزان احساس امنیت شهروندان تهرانی نسبت به سایر شهرها کمتر است. همچنین میزان احساس ناامنی بطور کلی، در بین زنان بیشتر از مردان و در بین مجردها بیشتر از متأهل‌هاست (دلاور، ۱۳۸۵).

پژوهشی تحت عنوان بررسی احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر (تهران، یزد، همدان، ارومیه، شیراز، کرمان، اصفهان و مشهد) انجام گرفته است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که بیشتر افراد صرف نظر از اینکه در کدام شهر زندگی می‌کنند دچار نوعی ناامنی می‌باشند و میزان احساس امنیت پایینی دارند و همچنین اعتقاد دارند که در جامعه میزان جرم و جنایت زیاد می‌باشد (عربی، ۱۳۸۴).

هزارجریبی و آستین فشان (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی با تأکید بر استان تهران، با نمونه‌ای شامل ۲۰۰۰ نفر از میان افراد ۱۵ تا ۶۵ سال ساکن در استان تهران نشان دادند که احساس نشاط در بین ۱۸ درصد از پاسخگویان در حد کم و بسیار کم می‌باشد و در مقابل ۲۸ درصد پاسخگویان از

احساس نشاط بالایی برخوردار هستند. یافته‌ها بیانگر متوسط بودن این احساس در بین اکثریت پاسخگویان است به این معنی که ۵۴ درصد، احساس نشاط اجتماعی خود را در سطح متوسط ارزیابی کرده‌اند.

روستین (۲۰۱۰) در پژوهش خود با عنوان فساد، شادی، اعتماد اجتماعی و دولت رفاه نشان داد که بین خوشبختی فردی و رفاه عمومی با دو متغیر میزان فساد و سطح اعتماد اجتماعی در جامعه رابطه وجود دارد. همچنین او نشان داد که در کشورهای با برنامه رفاه عمومی و گسترده، میزان فساد، پایین و سطح اعتماد اجتماعی زیاد و سطح شادی و خوشبختی اجتماعی نیز بالا هست. و همچنین برعکس، کشورهای با سیستم رفاه کوچکتر میل می‌کنند به فساد بیشتر و سطح پایین‌تر اعتماد اجتماعی و خوشبختی اجتماعی.

فرضیه‌های تحقیق

- بین میزان احساس امنیت و میزان شادی رابطه وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت جانی و میزان شادی رابطه وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت مالی و میزان شادی رابطه وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت عاطفی و میزان شادی رابطه وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت شغلی و میزان شادی رابطه وجود دارد.

تعریف مفاهیم و متغیرها

متغیر شادی

جامع‌ترین و در عین حال عملیاتی‌ترین تعریف را از شادمانی وینهوون ارائه کرده است. بر اساس این تعریف، شادمانی به درجه یا میزانی اطلاق می‌شود که شخص

درباره مطلوبیت کیفیت کل زندگی خود قضاوت می‌کند. به عبارت دیگر شادمانی به این معنا است که فرد به چه میزان زندگی خود را دوست دارد (میرشاه جعفری، ۱۳۸۱: ۵۱). تعریف عملیاتی شادی: برای اندازه‌گیری شادی روش‌های گوناگونی به کار برده شده است که از آن میان پرسشنامه شادکامی آکسفورد جایگاه ویژه‌ای دارد و در چندین پژوهش به کار رفته است. این ابزار در سال ۱۹۸۹ توسط آرجیل و لو تهیه شده است. که برای اندازه‌گیری میزان شادی افراد، از این پرسش‌نامه الگو گرفتیم.

متغیر احساس امنیت

ریشه لاتین کلمه امنیت (Security) از واژه (Secures) است که در لفظ به معنای نداشتن دغدغه است در فرهنگ لغت دهخدا به معنای بی‌خوفی و امن، بی‌بیمی و ایمنی، ایمن شدن و در امان بودن است. امنیت حفاظت در مقابل خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید (اعتماد به دریافت‌های شخصی) می‌باشد از نگاه جان ئی مورز: «امنیت» یعنی رهایی نسبی از تهدیدات زیان بخش است. در تعریف امنیت باید گفت که امنیت مصونیت از تعرض و تصرف اجباری، بدون رضایت است و در مورد افراد به معنی آن است که مردم هراس و بیمی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع خود نداشته باشند و به هیچ‌وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد و هیچ عاملی حقوق مشروع آنان را تهدید ننماید (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۲).

تعریف عملیاتی: در این تحقیق احساس امنیت در چهار بعد امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت عاطفی و با استفاده از ۱۶ گویه عملیاتی شده است. امنیت جانی یعنی تضمین جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب‌هایی که مانع ادامه حیات آنان شود (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۹۴)

منظور از امنیت مالی این است که دارایی‌ها و اموال فرد تا چه حد از سرقت و دزدی در امان هستند و مورد تهدید قرار نمی‌گیرند.

امنیت شغلی، این بعد از امنیت صرفاً شامل شرایط و اوضاع و احوالی نیست که افراد نگران از دست دادن شغل خود نباشند، بلکه همچنین باید چشم انداز شغلی افراد در روند پیشرفت و ترقی قرار داشته باشد (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۹۵). و از تأمین شغل در آینده نگران نباشند.

امنیت عاطفی یعنی اطمینان از آن که دیگران ما را دوست دارند و بود یا نبودمان برایشان اهمیت دارد، دردها و مصائب ما آنان را نیز دچار اندوه و غم می‌کند و مسائلی از این قبیل که در جهان احساس و عاطفه قرار می‌گیرند (ساروخانی و نویدنیا، ۱۳۸۵: ۹۵).

روش تحقیق

تحقیق حاضر از لحاظ معیار اجرایی تحقیق کاربردی است. از نظر زمانی جزو پژوهش‌های مقطعی است و از لحاظ روابط بین متغیرها و ارزیابی شدت همبستگی از نوع پژوهش‌های همبستگی است. همچنین این تحقیق، از نظر وسعت یک تحقیق پنهانگر است و از نظر کنترل شرایط پژوهش یک مطالعه پیمایشی می‌باشد. روش گردآوری داده‌ها به صورت پرسش‌نامه‌ای بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی تبریز بودند که در مهرماه ۱۳۹۰ تعداد آنان از طرف مرکز آمار دانشگاه آزاد تبریز برابر با ۲۵۹۷۴ نفر اعلام شده است. در این تحقیق برای برآورد حجم نمونه از فرمول عمومی کوکران استفاده شده است که در نهایت ۳۷۸ نفر با دقت برآورد $d = 1/05$ و بیشترین واریانس $pq = 0.25$ و سطح اطمینان ۹۵ درصد به عنوان نمونه انتخاب شدند، که به دلیل توزیع بیشتر پرسشنامه، ۳۸۱ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. شیوه نمونه‌گیری نیز، نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم نمونه بود.

ابزارهای اندازه‌گیری

در این پژوهش اندازه‌گیری شادی دانشجویان با استفاده از پرسشنامه شادکامی آکسفورد صورت گرفت. و برای اندازه‌گیری سازه احساس امنیت از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. ابتدا پرسشنامه مقدماتی، به تعدادی از متخصصان مرتبط، ارجاع گردیده نهایتاً اعتبار صوری وسیله اندازه‌گیری با حذف و اصلاح تعدادی از گویه‌ها، حاصل شد. برای بررسی پایایی گویه‌های مرتبط با متغیر وابسته، از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. مقدار ضریب مذکور به میزان $0/93$ بوده که نشان از پایداری درونی بالای بین گویه‌ها دارد. در مرحله بعد برای برآورد اعتبار سازه‌ای مرتبط با احساس امنیت، از تحلیل عاملی استفاده شد. معنی‌داری آزمون بارتلت ($Sig=0/00/0$) و نتایج آزمون آماری کایزرمایر ($KMO = 0/755$) نشان می‌دهد که تحلیل عاملی برای گویه‌های موردنظر امکان‌پذیر است و تعداد نمونه انتخاب شده برای انجام تحلیل عاملی، کافی می‌باشد. نتیجه نهایی اینکه تعداد ابعاد قابل قبول برای سازه احساس امنیت، چهار عامل امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت عاطفی تشخیص داده شده است. علاوه بر انجام تحلیل عاملی، تحلیل پایایی در مورد هر یک از عامل‌ها و متغیرهای مربوط به ابعاد احساس امنیت بر اساس روش پایداری درونی و با استفاده از تکنیک آلفای کرونباخ نشان می‌دهد که هریک از عوامل مطرح شده، دارای ضریب پایایی قابل قبولی بوده‌اند (جدول ۱).

جدول ۱- نتایج مربوط به تحلیل عاملی گویه‌های احساس امنیت

ابعاد احساس امنیت	گویه‌ها	بار عاملی	درصد واریانس تبیین شده	مقادیر ویژه	ضریب پایایی هر عامل	ضریب پایایی کل
امنیت شغلی	بدون هراس از نداشتن شغل در آینده، درس می‌خوانم.	۰/۴۷	۱۸/۴۱	۲/۹۴	۰/۷۸	
	از اینکه در آینده شغلی داشته باشم، مطمئنم.	۰/۷۹				
	دستیابی به شغل مناسب، مقدور نمی‌باشد.	۰/۵۵				
	از ثبات شغلم در آینده مطمئنم.	۰/۸۶				
	در بسیاری از مواقع نگران هستم که مبادا موفق به یافتن شغلی نشوم.	۰/۶۹				
	من به آینده بهتر اقتصادیم امیدوارم.	۰/۴۷				
امنیت مالی	از عدم سرقت پول و وسایل خود در بیرون منزل اطمینان دارم.	۰/۶۴	۱۳/۵۵	۲/۱۶	۰/۶۴	۰/۷۳
	برایم فرقی نمی‌کند که از کیف رمزدار یا غیر رمزدار در دانشگاه استفاده کنم.	۰/۴۹				
	از خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز نمی‌ترسم.	۰/۷۸				
	از حمل پول نقد به مقدار زیاد نمی‌هراسم.	۰/۶۶				
امنیت جانی	با ماشین‌های مسافرکش شخصی به تنهایی رفت و آمد می‌کنم.	۰/۷۳	۱۱/۲۱	۱/۷۹	۰/۶۲	
	در مسیرهای خلوت بدون ترس و دلهره قدم می‌زنم.	۰/۸۰				
	در منزل موقع شب به تنهایی می‌خوابم.	۰/۶۳				
امنیت عاطفی	دوستانم جواب سلام من را می‌دهند.	۰/۵۷	۱۰/۷۸	۱/۷۲	۰/۵۰	
	با دوستانم احساس نزدیکی و همدلی می‌کنم.	۰/۷۱				
	مورد تایید اطرافیانم هستم.	۰/۷۳				

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

در بررسی حاضر از مجموع ۳۸۱ نفر، ۱۷۰ نفر (۴۴/۵ درصد) از پاسخگویان دختر و ۲۱۱ نفر (۵۵/۵ درصد) از پاسخگویان پسر بودند. اطلاعات توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۱ به طور خلاصه آورده شده است. بر اساس اطلاعات جدول زیر، میانگین احساس شادی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز ۹۷/۰۸ و میزان احساس امنیت دانشجویان با میانگین ۶۴/۹۰ در حد متوسط به بالاست، همچنین امنیت جانی در حد متوسط، امنیت مالی در حد متوسط به بالا، امنیت عاطفی در حد زیاد، و امنیت شغلی در حد متوسط ارزیابی شد.

جدول ۲- آماره‌های توصیفی شادی و متغیرهای مرتبط با آن

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس	حداقل	حداکثر
شادی	۳۸۱	۹۷/۰۸	۱۷/۴۴	۸/۲	۳۱	۱۴۵
امنیت جانی	۳۸۱	۱۱/۲۹	۳/۹۶	۱۵/۷۱	۳	۱۸
امنیت مالی	۳۸۱	۱۶/۵۸	۴/۳۹	۱۹/۳۲	۴	۲۴
امنیت شغلی	۳۸۱	۲۱/۶۲	۶/۷۲	۴۵/۱۹	۶	۳۶
امنیت عاطفی	۳۸۱	۱۵/۴۰	۲/۲۶	۵/۱۳	۶	۱۸
احساس امنیت	۳۸۱	۶۴/۹۰	۱۰/۹۹	۱۲۰/۸۱	۳۳	۹۶

ب) یافته‌های استنباطی دو متغیره

نتایج آزمون I پیرسون برای بررسی همبستگی بین متغیرها نشان داد که سطح معنی‌داری برای رابطه متغیر احساس امنیت جانی با شادی ۰/۷۱ می‌باشد. بنابراین رابطه

بین این متغیر و شادی معنی‌دار نمی‌باشد. سطح معنی‌داری برای رابطه متغیرهای احساس امنیت مالی، امنیت شغلی، امنیت عاطفی و احساس امنیت با شادی نیز صفر می‌باشد می‌باشد که نشان‌دهنده رابطه معنی‌دار با شادی است ($P < 0,0001$) (جدول ۳).

جدول ۳- نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌ها

متغیر مستقل	ضریب همبستگی	تعداد	سطح معنی‌داری
احساس امنیت	۰/۳۹	۳۸۱	۰/۰۰۰
احساس امنیت جانی	۰/۰۱	۳۸۱	۰/۷۱
احساس امنیت مالی	۰/۲۲	۳۸۱	۰/۰۰۰
احساس امنیت عاطفی	۰/۳۳	۳۸۱	۰/۰۰۰
احساس امنیت شغلی	۰/۳۷	۳۸۱	۰/۰۰۰

هم‌چنین مقایسه میزان شادی و امنیت دانشجویان بر حسب جنسیت آن‌ها با استفاده از آزمون تی صورت گرفت. که نتایج نشان داد تفاوت معنی‌داری بین میانگین‌های زنان و مردان در شادی وجود ندارد. به عبارتی، میانگین نمره شادی در بین زنان و مردان یکسان است (جدول ۴). ولی نتایج مربوط به آزمون تفاوت میانگین احساس امنیت بر حسب جنسیت نشان داد که تفاوت معنی‌داری میان میانگین‌های زنان و مردان وجود دارد (جدول ۵). که در میان ابعاد احساس امنیت، در امنیت جانی و امنیت مالی تفاوت معنی‌دار میان میانگین‌های زنان و مردان مشاهده شد (جدول ۶).

جدول ۴- مقایسه میانگین میزان شادی دانشجویان بر حسب جنسیت

متغیر وابسته	جنسیت	میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	کمیت T
شادی	زنان	۹۷/۶۷	۰/۵۴۸	۳۸۷/۴۷	۰/۶۰۱
	مردان	۹۶/۶۱			

جدول ۵- مقایسه میانگین میزان احساس امنیت دانشجویان بر حسب جنسیت

متغیر وابسته	جنسیت	میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	کمیت T
احساس امنیت	زنان	۶۲/۵۰	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۳/۸۹
	مردان	۶۶/۸۳			

جدول ۶- مقایسه میانگین میزان احساس امنیت جانی و امنیت مالی دانشجویان بر حسب جنسیت

متغیر وابسته	جنسیت	میانگین	سطح معنی‌داری	درجه آزادی	کمیت T
احساس امنیت جانی	زنان	۹/۵۱	۰/۰۰۰	۳۲۶/۸	-۸/۴۴
	مردان	۱۲/۷۳			
احساس امنیت مالی	زنان	۱۵/۷۹	۰/۰۰۲	۳۷۹	-۳/۱۷
	مردان	۱۷/۲۱			

ج) نتایج تحلیل‌های چندمتغیره تحقیق

برای تعیین سهم تأثیرگذاری نسبی هر یک از ابعاد امنیت بر شادی از تحلیل رگرسیونی چند متغیره با روش گام به گام استفاده شد. از میان چهار متغیر مستقل (احساس امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت شغلی، امنیت عاطفی) در مدل نهایی دو

متغیر احساس امنیت شغلی و امنیت عاطفی وارد معادله شدند که در مجموع ۲۳ درصد از تغییرات مربوط به شادی را این دو متغیر تبیین می‌کنند. در این میان، تأثیر احساس امنیت شغلی با ضریب بتای ۳۵/ بیشتر از سایر متغیرها بوده است.

جدول ۵- متغیرهایی که وارد مدل رگرسیونی شدند

متغیرها	B	BETA	T	سطح معنی داری
عرض از مبدأ	۴۱/۰۷	-	۷/۱۳	۰/۰۰۰
احساس امنیت شغلی	۰/۹۱	۰/۳۵	۷/۷۸	۰/۰۰۰
احساس امنیت عاطفی	۲/۳۵	۰/۳۰	۶/۷۸	۰/۰۰۰
	$R^2 = ۰/۲۳$	$F = ۶۳/۵۶$	دوربین واتسون=۱/۹۴	

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

تحقیق حاضر با هدف مطالعه بررسی رابطه شادی با احساس امنیت در میان دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز صورت گرفت. امنیت اجتماعی به قلمروهایی از حریم افراد مربوط می‌شود که در ارتباط با دیگر افراد جامعه، سازمان‌ها و دولت می‌باشد. بیشتر افراد جامعه به طور مستمر و در طول زندگی روزمره با این قلمروها روبرو می‌شوند و زندگی آنها مستلزم ارتباط در این قلمروهاست. به عبارت بهتر امنیت اجتماعی در این مطالعه به معنای امنیت و آرامش افراد در یک حیات مستمر جاری است. تالکوت پارسنز مسئله‌ها بزی درباره امنیت را بنیان کار تئوری‌سازی جامعه‌شناسی خود قرار داد. اما در حقیقت، مسئله اساسی نظریه تحلیلی کنش پارسنز، مسئله نظم اجتماعی است (چلبی، ۱۳۷۵: ۱۴). که گویای مفهوم امنیت نیز می‌باشد. پارسنز جامعه را به خرده سیستم‌هایی تقسیم نموده که هر کدام دارای

کارکردی خاص هستند و میزان توانمندی آنان در ایفای کارکردها، عامل دوام و بقای جامعه است و بالعکس، به میزان کاستی در انجام کارکردها، به انسجام و یگانگی و در نتیجه امنیت جامعه خدشه وارد شده و خطر فروپاشی و زوال، آن را تهدید می‌نماید. اگر افراد در جامعه در معرض ناامنی قرار گیرند، احتمالاً ترس زیادی پیدا خواهند کرد. این احساس ترس ممکن است فرد را تشویق به کناره‌گیری از زندگی عمومی کند، افراد را به دیگران بی‌اعتماد سازد و در نتیجه آن‌ها را به انجام کنش‌های خاصی وادارد و از سرزندگی و نشاط جامعه بکاهد. اگر عدم احساس امنیت در بین تعدادی از مردم حتی در بعضی از زمینه‌ها به وجود آید، خیلی سریع به صورت تصاعد هندسی در بین عموم شایع می‌شود و در نتیجه در سطح اجتماع گسترش می‌یابد و از این طریق احساس ناامنی و بی‌اعتمادی در بین مردم نسبت به همدیگر و به تبع آن ناخرسندی به وجود می‌آید. در مقاله حاضر با الهام از این تفکر، به تحلیل ارتباط میان احساس امنیت افراد و میزان شادی افراد پرداخته شد.

نتایج پژوهش حاکی از آن است که میان شادی و احساس امنیت رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. که این یافته با یافته‌های چلبی و موسوی (۱۳۸۷) و هزارجریبی و صفری شالی (۱۳۸۸) مطابقت دارد. بنابراین فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر ارتباط بین شادی و احساس امنیت مورد تأیید قرار می‌گیرد. همچنین از میان ابعاد متغیر احساس امنیت بعد امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت عاطفی با شادی رابطه معنی‌دار داشتند. تأیید این رابطه‌ها همخوانی ضمنی نظریه کارکردگرایی ساختاری با جامعه مورد مطالعه را نشان می‌دهد. بنابراین فرضیه‌های مبنی بر ارتباط احساس امنیت مالی، امنیت شغلی و امنیت عاطفی با شادی مورد تأیید قرار می‌گیرد ولی فرضیه ارتباط میزان احساس امنیت جانی با میزان شادی مورد تأیید قرار نگرفته و رد می‌شود.

جدول ۶- خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

متغیرهای مستقل تحقیق	رابطه با شادی	عدم رابطه با شادی
احساس امنیت	*	
احساس امنیت جانی		*
احساس امنیت مالی	*	
احساس امنیت شغلی	*	
احساس امنیت عاطفی	*	

از نتایج دیگری که در تحقیق به دست آمد دلالت بر معنی‌دار نبودن میانگین شادی در میان زنان و مردان داشت. ولی میانگین احساس امنیت در میان زنان پایین‌تر از مردان بود. این تفاوت در میانگین‌های بعد جانی و مالی احساس امنیت در میان زنان و مردان مشاهده شد. این یافته با یافته‌های دلاور و محمدرضایی (۱۳۸۶) مطابقت دارد.

امنیت دارای ابعاد متفاوتی می‌باشد. لازم است که مردم از کمترین‌های امنیت در حوزه جانی، مالی و آزادی بیان برخوردار باشند. اما جدا از مسائل فعلی امنیت در این زمینه با توجه به وجود رابطه معنی‌دار بین احساس امنیت و شادی پیشنهاد می‌شود جهت بسترسازی برای احساس امنیت بیشتر و به تبع آن افزایش شادی افراد، برنامه‌ریزان با زمینه‌سازی برای افزایش احساس امنیت در بین افراد جامعه گام موثری در این زمینه بردارند و به خصوص سازمان‌های نظامی و انتظامی فعالیت‌های خود را با توجه به نیازمندی‌های روز، ادامه دهند.

همچنین رابطه معنی‌دار بین شادی و احساس امنیت شغلی نشان می‌دهد که اطمینان داشتن از توانایی تأمین زندگی آینده به واسطه داشتن شغل، از جمله مسائلی است که زمینه امنیت روانی افراد را فراهم می‌کند. در این زمینه پیشنهاد می‌شود که برای بهره‌گیری حداکثری و بهینه از امکانات موجود در جهت اشتغال زایی که به افراد

احساس امنیت شغلی می‌بخشد، تلاش شود تا آرامش خاطر حاصل از آن فضا برای بروز رفتارهای شاد مساعد شود.

در زمینه ایجاد امنیت مالی، پیشنهاد می‌شود گردانندگان حوزه امنیت با برنامه‌ریزی در این زمینه، فضاهای امنی که در آن‌ها افراد دغدغه ناامنی اموالشان را نداشته باشند، ایجاد کنند.

از سوی دیگر با توجه به وجود رابطه‌ی معنی‌دار میان شادی و احساس امنیت عاطفی، مشخص می‌شود که آفریدن فضای صمیمی در جامعه و گسترش اخلاقیات (احساس امنیت عاطفی)، موجب افزایش شادی در افراد می‌شود. بنابراین ترویج زمینه‌های ارتقای صمیمیت از طریق تولید برنامه‌های گوناگون در جهت فرهنگ سازی در این زمینه، می‌تواند نقش موثری در شادی افراد جامعه داشته باشد. همچنین برای افزایش احساس امنیت در بین زنان، پیشنهاد می‌شود نهادها و ارگان‌های مربوطه با برنامه‌ریزی دقیق و سنجیده در ارتقای بیشتر احساس امنیت زنان گام بردارند و از سوی دیگر با شناسایی موانع احساس امنیت زنان در ابعاد جانی و مالی، برای ارتقای احساس امنیت در بین آن‌ها تدابیر لازم اندیشیده شود.

منابع

- آرگایل، مایکل. (۱۳۸۳)، *روانشناسی شادی*، ترجمه: فاطمه بهرامی و دیگران، تهران: جهاد دانشگاهی.
- بوزان باری. (۱۳۷۸)، *مردم، دولت‌ها و هراس*، ترجمه: پژوهشکده مطالعات راهبردی، انتشارات مطالعات راهبردی.
- ترنر، جاناتان، اچ. (۱۳۷۳)، *مبحث نظریه‌های جامعه‌شناسی*، ترجمه: لهاسایی زاده، عبدالحسین، شیراز: نشر نوید.

بررسی رابطه بین شادی و احساس امنیت ... ۲۴۷

- حسینی، حسین. (۱۳۸۶)، احساس امنیت تاملی نظری بر پایه یافته‌های پژوهشی، *فصلنامه امنیت*، دفتر مطالعات و تحقیقات امنیتی وزارت کشور، سال پنجم، شماره ۴، ۵۱-۷.
- چلبی، مسعود؛ موسوی، سیدمحسن. (۱۳۸۷)، بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر شادمانی در سطوح خرد و کلان، *مجله جامعه شناسی ایران*، دوره نهم، شماره ۱ و ۲، ۳۴-۵۷.
- چلبی، مسعود. (۱۳۷۵)، *جامعه‌شناسی نظم؛ تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی*، تهران: نشرنی.
- دلاور، علی؛ رضایی، علی محمد. (۱۳۸۶)، بررسی مقایسه‌ای احساس امنیت در تهران بزرگ، یزد و کل کشور، *فصلنامه امنیت*، سال پنجم، شماره ۴، ۱۸۶-۱۵۳.
- ربانی، رسول؛ همتی، رضا. (۱۳۸۷)، تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم: مطالعه موردی شهروندان زنجان، *مجله جامعه‌شناسی ایران*، دوره نهم، شماره ۳ و ۴، ۸۸-۵۸.
- ریشه، گی. (۱۳۷۶)، *جامعه‌شناسی تالکوت پارسونز*، ترجمه: نیک گهر، عبدالحسین، تهران: تیبان.
- ساروخانی، باقر و نویدنیا. (۱۳۸۵)، منیژه، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، *فصلنامه رفاه اجتماعی*، سال ششم، شماره ۲۲، ۱۰۶-۸۶.
- طاهر نشاط دوست، حمید و همکاران. (۱۳۸۸)، تعیین عوامل مؤثر در شادکامی کارکنان شرکت فولاد مبارکه، *جامعه‌شناسی کاربردی*، شماره پیاپی ۳۳، شماره ۱، ۱۰۵-۱۱۸.
- عربی، فرانک. (۱۳۸۴)، *بررسی احساس امنیت اجتماعی از دیدگاه شهروندان ۸ شهر*، مرکز اطلاعات و مدارک علمی ۷ ایران.
- کرایپ، یان. (۱۳۷۸)، *نظریه‌های جامعه‌شناسی از پارسونز تا هابرماس*، ترجمه: مهاجر، محبوبه، تهران: سروش.

- لوپز، خوزه و اسکات، جان. (۱۳۸۵)، *ساخت اجتماعی*، ترجمه: قاضیان، حسین، تهران: نشر نی.
- معیدفر، سعید. (۱۳۸۵)، *جامعه‌شناسی مسایل اجتماعی ایران*، تهران: نور علم.
- معیدفر، سعید. (۱۳۷۹)، *جامعه‌شناسی مسایل اجتماعی معاصر در ایران*، تهران: سرزمین ما.
- میرشاه جعفری، ابراهیم، عابدی، محمدرضا و دریکوندی، محمدرضا. (۱۳۸۱)، *شادمانی و عوامل مؤثر بر آن، فصلنامه تازه‌های علوم شناختی*، شماره ۳، ۵۰-۵۸.
- هزارجریبی، جعفر و آستین فشان، پروانه. (۱۳۸۸)، *بررسی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی (با تاکید بر استان تهران)*، *جامعه‌شناسی کاربردی*، دوره بیستم، شماره پیاپی ۳۳، شماره ۱، ۱۴۶-۱۱۹.
- هزارجریبی، جعفر و صفری شالی، رضا. (۱۳۸۸)، *بررسی رضایت از زندگی و جایگاه احساس امنیت در آن، فصلنامه انتظام اجتماعی*، سال اول، شماره ۳، ۷-۲۸.
- Clemente, F & Kleiman, MB. (1997), *Fear of crim in the United States: A Multivariate Analisis*, Pennsylvania State University.
- Rothstein, B. (2010), *Corruption, Happiness, Social Trust and the Welfare State: A Causal Mechanisms Approach*.
- Parsons, T & Neily, J. (1984), *Economy and Society*, London: Routledge.